

פרשת קדושים

לא תגנובו וגו' (יט, יא)

גניבה מותרת!?

דרשו רבותינו (מציעא דף סא:): "לא תגנובו על מנת למיקט (פי' לצער), לא תגנובו על מנת לשלם תשלומי כפל" (שרוצה לההנותו ויודע בו שלא יקבל, לפיכך גונב להתחייב בכפל). למדנו מכאן שגם לגנוב שלא למטרת הגניבה אלא לצערו או ליתן לו הנאה גם כן אסור.

וז"ל הרמב"ם (בהלכות גניבה פ"א ה"ב): אסור לגנוב כל שהוא דין תורה, ואסור לגנוב דרך שחוק, או לגנוב על מנת להחזיר, או לגנוב על מנת לשלם, הכל אסור שלא ירגיל עצמו בכך. עכ"ל. וכ"כ מרן השלחן ערוך בחו"מ (סימן שמח) וע"ש בבית יוסף.

ולכאורה מן הגמרא יש להבין שכל איסור הגניבה זהו כאשר גונב עם כונה רעה כגון כדי לצער אותו, או גונב אפילו ליתן לו טובה והנאה, אך מ"מ הגניבה היתה גניבה "מוחלטת", שלא על מנת להחזיר אלא על דעת שיתפסוהו וישלם כפל ותשלומי ארבעה וחמשה. אבל אם גונב בצחוק, כגון אם חבירו הניח הפלאפון על השלחן ויצא, ואז תוך כך נוטלו, וכשהלה חוזר מחפש ומחפש, והללו נהנים, ואח"כ מחזירים לו. וכן אם רואה שמכיסו של חבירו יוצאים שטרות כסף וכמעט נופלים, והלה בא ומכיסו ופתאום זה מחפש את כספו ואינו מוצאו, ואח"כ ההוא מחזירו לו, וכל זה אין שום כונת גניבה מוחלטת (שלא להחזיר) ואין שום כונת צער ח"ו, אלא רק "שחוק" בעלמא, לכאורה זה אינו אסור.

אבל מה נעשה שהרמב"ם פסק, שאסור לגנוב "דרך שחוק". אך היה אפשר לומר דגם דרך שחוק זה באופן שגונב "ואינו מחזיר לו". ומה שכתב "או לגנוב על מנת להחזיר", ו"ל היינו כשגונב "ומשתמש בו לצרכו" (ע' סמ"ע שם ס"ק ג), אבל כשרק דרך שחוק ומחזיר לו וזו היתה כל כונתו אזי יתכן שהדבר מותר. וכן נראה מדברי השיטה מקובצת (ב"מ סא:): וכתב שם שכן מעשים בכל יום. ע"ש. ולפי האמור גם הרמב"ם יודה לזאת! אכן יש חלקו על זה. וע' בתורה תמימה פרשת קדושים (יט, יא אות ס). וראיתי שהרב פתחי תשובה (בחו"מ סימן שמח) הביא דברי השטמ"ק.

והנה המנהג שעושים בליל הסדר שאחד גונב את האפיקומן, ולכאורה הדבר אסור שהרי "דרך שחוק" אסור כמ"ש הרמב"ם. אבל כפי ביאורנו בדעת הרמב"ם יתכן שיש להמליץ על זאת (וע' בספר שלמי מועד, פסח עמוד שצט).

וה' יזכנו לשמור ולעשות ולקיים כל דברי התורה בין בינינו לבין קוננו, ובינינו לבין זולתינו. אמן.

מקור: הרב אלעזר רז שליט"א